

of effective partnership relations between enterprises important is creating an effective and reliable marketing information system regarding the state of the agrarian market situation. The introduction by the agroindustrial enterprises we have developed of the measures in relation to the formation and development of the partnership relations allows us to develop the directions of cooperation with different entities of the market infrastructure and develop the prospects for the future.

References

1. Bezpartochnyi M. Creating a marketing strategy on agriculture market / Formation of modern social, economic and organizational mechanisms development of entities agrarian business: collective monograph / edited by M. Bezpartochnyi // M. Bezpartochnyi, M. Živitere, V. Riashchenko / ISMA University. – Riga: «Landmark» SIA, 2017. – P. 52-68.

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ АГАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

В.В. Коваленко, *Одеський національний економічний університет,*
професор банківської справи, д.е.н., професор

Аграрне виробництво відіграє значну роль у розвитку економіки України. У даному секторі економіки створюється до 12% валової доданої вартості. За рахунок агропродовольчої продукції забезпечується понад 30% всього експорту держави [1, с. 30].

До основних проблем, які потребують ін'єкцій у аграрний сектор економіки України, з точки зору банківського кредитування, слід виокремити: відставання агропромислового виробництва від інших галузей народного господарства за рівнем фондоозброєння праці; застарілі технології виробництва та використання морально і фізично зношеної техніки, галузь забезпечена технікою лише на 60 % від потреби; сезонність виробництва; уповільнена оборотність коштів на виробничій стадії; значні платежі в бюджет призводять до скорочення прибутковості відсутність дієвих механізмів захисту внутрішнього ринку та заходів щодо створення сприятливих умов для експорту.

Основні чинники, які зумовлюють потребу у кредитуванні аграрного сектора економіки України можна поділити за двома напрямками:

1. *Ресурсний потенціал, що вимагає банківського кредитування*: площа сільськогосподарських земель України – найбільша в Європі – 41,5 млн. га (70 % території країни); сектор забезпечує близько 8-12 % валової доданої вартості; задіяно 3,5 млн. населення (17 % зайнятих в Україні); рослинництво займає близько 70 % с/г продукції.

2. *Чинники, що зумовлюють потребу у банківському кредитуванні*: зростання дебіторської заборгованості; висока ризиковість галузі сільськогосподарських підприємств; низький рівень інвестиційної привабливості; ускладнений доступ до банківських кредитів [2, с. 27].

Якщо проаналізувати показники ефективності кредитування вітчизняної аграрної сфери, то вони знаходяться на значно низькому рівні порівняно з аналогічними показниками США (вітчизняний аграрний сектор одержує у 15 разів менше кредитних ресурсів у розрахунку на одиницю виготовленої валової аграрної продукції; у 24 рази менше отримує кредитів на 1 га землі сільськогосподарського призначення, ніж аграрні підприємства США).

До причин обмеження сільськогосподарського банківського кредитування слід віднести:

1. Високий ризик сільськогосподарського виробництва (природно-кліматично, цінові).

2. З боку кредиторів (пропозиція): недостатній рівень розвитку інфраструктури банківської сфери у сільській місцевості. Віддаленість кредиторів, територіальна розпорошеність кредиторів. Дефіцит кредитних продуктів, які б задовольняли потреби сільськогосподарських виробників. Відсутність спеціальних методик оцінювання кредитоспроможності сільськогосподарських позичальників. Високий ризик трансакційних витрат, пов'язаних з наданням не значних за розміром позик.

3. З боку позичальників (попит): закредитованість, нерідко низький рівень рентабельності, особливо у тваринництві. Дефіцит чи відсутність ліквідного забезпечення кредиту. Відсутність кредитної історії, складність та надто висока вартість отримання кредиту. Високий ризик трансакційних витрат, пов'язаних з отриманням кредиту.

У ринковій економіці попри усі негаразди кризових явищ, першоджерелом яких є криза довіри, найефективнішими все ж є саме договірні механізми розподілу ризиків, котрі мають місце у процесі банківського кредитування аграрного сектора економіки. До таких механізмів, а також методів управління кредитними ризиками належать надання синдикованих кредитів з розділенням ризиків між декількома банками, страхування виконання зобов'язань за виданими позичками, надання банківських гарантій, поручительств, оформлення заставного забезпечення за виданими кредитами, а також використання відносно нових для вітчизняної банківської системи фінансових інструментів, що слугують для управління кредитними ризиками, – кредитних похідних фінансових інструментів, або кредитних деривативів.

Одним із таких інструментів може бути оптимальний контракт С. Чанга, за яким “покращення кредитних умов позичальника відповідає рівню вірогідності забезпечення від втрат кредитора, тобто контракт, що вирівнює інтереси позичальника і кредитора та мінімізує агентські витрати” [3, с. 68-69]. Мова йдеться про забезпечення контракту в ролі якого виступає застава, як правовий інститут, рівень розвитку якого залежить від загального стану інституціонального устрою даної країни.

В цілому, доцільно визначити можливі шляхи покращення розвитку кредитних відносин з підприємствами АПК: стабілізація державної підтримки аграрного сектору (розробка довгострокових програм розвитку); розвиток кооперації та створення аграрного банку; пільгова податкова політика для банків, що кредитує аграрний бізнес; запровадження АПК кредитування під фінансові розписки; розвиток кредитування під державні гарантії.

Список використаних джерел

1. Лупенко Ю.О. Розвиток аграрного сектору економіки України: прогнози та перспективи / Ю.О. Лупенко // Науковий вісник Мукачівського державного університету. – 2015. – Серія Економіка. Випуск 2 (4). – Ч. 2. – С. 30-34.
2. Коваленко В.В. Проблеми та перспективи банківського кредитування аграрного сектору економіки України [Текст] / В.В. Коваленко // Фінансування, інвестування та кредитування в Україні: проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці: збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (20 травня 2018 р., Дніпро). –

Дніпро: ДДАЕУ, 2018. – Ч. 2. – С. 27-29.

3. Chang, C. The dynamic structure of optimal debt contracts [Electronic resource] /C. Chang // Journal of economic theory. – 1990. – № 52. – P. 68-86. – Access mode: <http://www.ceibs.edu/faculty/cchun/papers/JET1990.pdf>.

СТРУКТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ РЕГІОНУ

Ю.В. Негода, *Національний університет біоресурсів і природокористування України, доцент кафедри фінансів, к. е. н., доцент*

Останні роки перед аграрним бізнесом регіонів постала ціла низка викликів, що загрожують позитивній динаміці його розвитку. На заваді їх поширення стали структурні трансформації фінансово-економічних відносин держави та аграрного бізнесу. Так, до 01.01.2017 року згідно ст. 209 ПКУ [1] на аграріїв поширювався спеціальний режим оподаткування ПДВ, в рамках дії якого сума ПДВ, нарахована аграріями на вартість поставлених сільськогосподарських товарів/послуг, не підлягала сплаті до бюджету та повністю залишалася в їх розпорядженні для відшкодування суми податку, сплаченої (нарахованої) постачальнику на вартість виробничих факторів, за рахунок яких сформовано податковий кредит, а за наявності залишку такої суми податку – для інших виробничих цілей [1].

З введенням в дію ЗУ “Про внесення змін до ПКУ та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році” від 20.12.2016 за №1791 [2] урядом запроваджено надання аграріям бюджетних дотацій для розвитку аграрного бізнесу, а ст. 209 ПКУ з 01.01.2017 р. визнано такою, що втратила чинність. Тож, на сьогодні фінансово-економічні відносини держави та аграрного бізнесу регіонів регулюються ЗУ “Про державний бюджет України” на відповідний рік та ЗУ “Про державну підтримку сільського господарства України” від 24.06.2004 за №1877-IV (далі – Закон 877) [3] (із змінами від 20.12.2016 № 1791), а порядок витрачання бюджетних